

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 3328/2021
06.07.2023. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца-противтуженог АА из ..., чији је пуномоћник Нада Бојовић, адвокат из ..., против тужених-противтужилаца ББ из ..., чији је пуномоћник Владимир Беочанин, адвокат из ..., ВВ из ..., ГГ из ..., ДД из ... и тужених ЂЂ из ..., ЕЕ из ... и ЖЖ из ..., ради утврђења својине и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 4467/17 од 18.09.2018. године, у седници већа одржаној дана 06.07.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 4467/17 од 18.09.2018. године у ставу другом, четвртном и шестом изреке и предмет у том делу враћа другостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Ивањици П 88/17 од 04.09.2017. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и утврђено да је тужилац по основу усмено обављене деобе држалац и власник земљишта и то: кп бр. ..., .., .., .., .., .., .. и .., све КО ..., уписане у ЛН број .. КО ..., што су тужени дужни признати и допустити да се ово земљиште упише код СКН у Ивањици на име тужиоца, као власника. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и обавезан тужени ББ да тужиоцу на име накнаде штете исплати износ од 40.206,00 динара са законском затезном каматом од 28.11.2010. године до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је противтужбени захтев тужених ББ, ВВ, ГГ и ДД којим су тражили да се на кп бр. ..., .., .., .., .., .., .., .., .. и .. утврди да су сувласници и то: ББ са уделом од 724/5000, ВВ са уделом од 632/5000, ГГ са уделом од 92/5000, ДД са уделом од 46/5000. Ставом четвртим изреке, обавезани су тужени да тужиоцу солидарно на име трошкова поступка исплате износ од 279.700,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 4467/17 од 18.09.2018. године, ставом првим изреке, укинута је пресуда Основног суда у Ивањици П 88/17 од 04.09.2017. године. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је по основу усмено обављене деобе власник на катастарским парцелама ближе означеним у овом ставу изреке, све КО ... уписане у ЛН број .. КО Ставом трећим изреке, обавезан је тужени ББ да тужиоцу на име накнаде штете исплати износ од 4.671,53 динара са законском

затезном каматом од 04.09.2017. године до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се тужени ББ обавезе да му на име накнаде штете преко досуђеног износа из става трећег изреке исплати износ од још 35.534,47 динара са законском затезном каматом од 28.11.2010. године до исплате, као и да му на досуђени износ исплати законску затезну камату од 28.11.2010. године до 03.09.2017. године. Ставом петим изреке, одбијен је противтужбени захтев тужених ББ, ВВ, ГГ и ДД, којим су тражили да се утврди да су сувласници на непокретностима са уделима ближе означеним у овом ставу изреке. Ставом шестим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију, због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешено и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. у вези са чланом 403. став 2. тачка 2. ЗПП („Службени гласник РС“, број 72/11...10/23), Врховни суд је оценио да је ревизија тужиоца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, предметне катастарске парцеле уписане у ЛН број .. КО ..., које су раније биле уписане у поседовном листу број .. КО ..., биле су својина ЗЗ, правног претходника странака. Пок. ЗЗ је за живота извршио деобу ове имовине, тако што је за себе задржао 1/5, а остале 4/5 једнако поделио синовима ИИ, ЈЈ, КК и ЛЛ, те су они као сувласници били уписани са по 1/5 на свакој од парцела. Након тога, ЗЗ је тестаментом оставио своју 1/5 предметних непокретности сину ЛЛ, који је преминуо 1970. године. Иза пок. ЛЛ спроведен је оставински поступак и решењем Општинског суда у Ивањици О број 74/74 од 23.09.1974. године на заоставштини, која се састоји од 2/5 припадности предметних парцела, од којих се 1/5 води на ЛЛ, док се друга петина води на његовог оца ЗЗ, за наследнике су оглашени ЉЉ, супруга, ЕЕ, ББ и ВВ његова деца. ЗЗ преминуо је 1958. године, а његов син КК 1955. године. Иза ових оставилаца спроведен је оставински поступак 1981. године. Решењем Општинског суда у Ивањици О број 41/78 од 23.06.1981. године обухваћена је уписана припадност пок. ЗЗ од 1/5 дела непокретности уписаних у поседовни лист број .. КО ... и за наследнике су оглашени његови унуци ББ са 3/8, ММ, НН и ДД са по 1/8 и ВВ са 2/8 идеалних делова. На заоставштини иза пок. КК, коју чини 1/5 дела непокретности, оглашени су за наследнике његова браћа ИИ и ЈЈ са по 1/3, те синовци ББ са 3/18, ДД са 1/18 и ВВ са 2/18 делова. Оставинско решење из 1981. године није спроведено у катастру, док решење из 1974. године јесте спроведено у току 1977. године и на основу њега је покојни ЗЗ брисан као сувласник са 1/5 непокретности уписаних у поседовни лист број .. КО ..., сада ЛН број .. КО У наведеном листу непокретности као сувласници спорних непокретности, уписани су сада пок. ИИ, чији је законски наследник тужени ЂЂ, КК, тужилац АА по основу уговора о поклону из 1987. године који је закључио са својим оцем ЈЈ, тужени ЕЕ, ББ и ВВ, као наследници пок. ЛЛ по основу оставинског решења из 1974. године и ЉЉ по основу оставинског решења из 2005. године, те тужени ГГ,

ДД и ЖЖ као наследници иза пок. ЉЉ и то ГГ као њен син, а ДД и ЖЖ, као правни следбеници иза њеног сина пок. ДД.

У спроведеном поступку је утврђено да је току 1984. године између наследника сада пок. ЗЗ извршена деоба непокретности уписаних у ЛН број .. КО ..., којој су присуствовали ЈЈ и ИИ, синови пок. ЗЗ, као и ББ, ЕЕ и ВВ, синови пок. ЛЛ и његова супруга ЉЉ. При деоби, уз учешће геометра Момчила Нешовановић, на терену су одређене деобне линије, побијене међе и по споразуму присутних, након постављања деобних тачака, извршено је снимање. Деоба је уцртана у катастру, парцеле су цепане и добиле подбројеве, које и сада имају. Према споразуму, остало је да деобничари сачине писани уговор о деоби, што нису учинили, тако да деоба није књижно спроведена. Парцеле за које су се деобничари приликом деобе сагласили да припадну у искључиву својину тужиоцу јесу кп бр. ..., .. и .. КО ..., које чине предмет овог спора.

У погледу права на сечу дрва једног дела шуме, као манифестације државине, у току 2006. године настала је ситуација да је са кп. бр. .. КО ... тужилац АА исекао једно стабло смрче, а када је надлежни шумар требало да изврши дознаку трупаца, тужени ББ се успротивио, наводећи да се ради о стаблу које је тужилац посекао са његове парцеле, због чега тужилац није могао да искористи грађу од овог стабла. У истом периоду тужени ББ је са кп бр. .. КО ... извршио сечу седам стабала. Према налазу и мишљењу вештака шумарске струке укупна вредност стабла које је посекао тужилац износи 12.921,35 динара, а вредност стабала које је посекао тужени износи 36.279,00 динара.

Овако утврђено чињенично стање резултат је оцене доказа изведених од стране другостепеног суда, који је поступио у складу са одредбом члана 383. став 3. и 4. ЗПП и по својим овлашћењима укинуо првостепену пресуду и одлучио о захтевима, применом члана 387. став 1. тачка 6. истог закона. Пресудом другостепеног суда одбијен је тужбени захтев тужиоца за утврђење права својине на одређеним парцелама које је означио као њему припадајуће по извршеној деоби из 1984.године, уз образложење да ДД, који је био један од наследника иза пок. КК, није присуствовао деоби у 1984.години, нити је за њу знао и са њом се сагласио. Из тог разлога, другостепени суд закључује да усмена деоба из 1984. године не производи правно дејство и да на основу ње правни претходник тужиоца, а тиме и тужилац, није могао постати власник спорних парцела. О захтевима за накнаду штете другостепени суд је одлучио с полазиштем на томе да су тужилац и тужени ББ сувласници парцела. Применом члана 154. Закона о облигационим односима обавезан је тужени ББ да тужиоцу на име накнаде штете исплати износ од 4.671,53 динара, са законском затезном каматом од 04.07.2019.године до исплате, а у преосталом је одбијен захтев тужиоца за накнаду штете, са споредним потраживањем камате. Досуђени износ представља петину разлике између вредности дрвних сортимената стабала које је посекао тужени на кп бр. .. (36.279,00 динара) и вредности дрвних сортимената стабала које је тужилац посекао на кп бр. .. (12.921,35 динара). Противтужбени захтев ББ, ВВ, ГГ и ДД, којим су тражили да се утврди да су сувласници предметних непокретности са опредељено наведеним уделима, одбијен је из разлога што су у катастру већ уписани као сувласници на истима са обимом удела које потражују, те не постоји правни интерес за подношење противтужбе.

По налажењу Врховног суда, основано се ревизијом тужиоца оспорава правилност примене материјалног права од стране другостепеног суда, јер у

побијаном делу пресуде због погрешне примене материјалног права, чињенично стање је непотпуно утврђено.

Чланом 16. став 1. Закона о основама својинскоправних односа ("Службени лист СФРЈ" број 6/80.. "Службени гласник РС", број 11/05), прописано је да сувласник има право да у свако доба захтева деобу ствари, осим у време у које би та деоба била на штету других сувласника, ако законом није другачије одређено. У ставу 4. истог члана прописано је да сувласници споразумно одређују начин деобе ствари, а у случају да се не може постићи споразум, одлучује суд. У овом случају података нема да је о деоби одлучивао суд, нити да је постојао спор о томе колики су сувласнички удели на непокретностима.

За развргнуће сувласничке заједнице није законом прописана посебна форма јер се не ради о промету непокретности. Деоба може бити извршена споразумно. Реализација деобе се манифестује државином. Савесна државина протеклом времена доводи до одржаја (члан 28. Закона о основама својинскоправних односа).

Деоба се врши на начин да се тачно одреде делови који из режима сувојине прелазе у режим искључиве својине. Код физичке деобе земљишта више парцела, одређују се границе према којима се земљиште дели. На тај начин врши се физичка деоба. Док, за спровођење деобе у јавним књигама предуслови настају када новоформирне парцеле добију своје ознаке, подбројеве.

У конкретном случају, парцеле са подбројевима су формиране у 1984.години. Утврђене чињенице указују да су тада поред међног обележавања линија разграничења у природи, предузете и правне радње управљене на стварање услова да се деоба спроведе у јавним књигама уписом права на новоформираним парцелама означеним подбројевима. Реч је о чињеницама да је у 1984.години ангажован геометар ради физичке деобе непокретности у сувласништву више лица, да је по постигнутом договору извршена деоба на терену у присуству законских наследника пок. ЗЗ и то: синова ЈЈ и ИИ, као и супруге и деце пок. ЛЛ - ЉЉ, ВВ и ЕЕ, уз постављање међних знакова и да је иста уцртана на плану Службе за катастар непокретности, којом приликом су парцеле које су биле уписане у поседовни лист број .. КО ..., добиле подбројеве, које и сада имају, као и да је предлогом за деобу био обухваћен и ДД, као наследник иза пок. ЛЛ и КК. При том, околност да он није присуствовао деоби не значи да се прећутно није сагласио са деобом односно развргнућем имовинске заједнице. Другостепени суд је пропустио да испита да ли је и каква правно релевантна активност предузета од стране оног који није присуствовао деоби, како је он наставио да се влада и посед одржава, те да цени да ли се по његовом држању може закључити да се са деобом прећутно сагласио.

Из наведених разлога, не може се прихватити став другостепеног суда да предметна усмена деоба не производи правно дејство.

За исход спора кључни значај ужива питање да ли је у 1984.години посед успостављен према тада стављеним међним знацима и од тада тако држан, што би указивало да је деоба реализована. То би значило да државина заснована на извршеној деоби, има квалитет савесне државине на спорним парцелама, подобне за стицање права искључиве својине путем одржаја, протеклом времена, у корист тужиоца.

Правним основом постављеног захтева суд није везан (члан 192. став 4 ЗПП), већ је дужан да свестрано испита и утврди чињенице и утврђено чињенично стање подведе под одговарајући правни институт. Према утврђеним околностима случаја, то значи да је суд дужан да утврди чињенице од значаја за оцену о савесности државине на страни тужиоца и испуњености услова за стицање права својине путем одржаја, применом члана 28. став 4. Закона о облигационим односима

Због наведеног, а уједно и зато што од одлуке о захтеву тужиоца за утврђење права својине на предметним непокретностима зависи и одлука о њему припадајућој висини накнаде штете, то је пресуда другостепеног суда морала бити укинута у ставу другом и четвртом изреке и предмет враћен том суду на поновно суђење.

Укинута је и одлука о трошковима поступка, применом члана 165. став 3. ЗПП, јер иста зависи од коначног исхода парнице.

У поновном поступку, другостепени суд ће поступити по изнетим примедбама из овог решења и оцениће правни значај чињеница на које је указано, у циљу правилне примене материјалног права.

Из наведених разлога, на основу члана 415. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Јелица Бојанић Керкез с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**